
Reforma vysokých škol

Reforma vysokých škol

29.1.2012 21:06 ČRo 1 - Radiožurnál Zpráva
Vladimír KROC, moderátor

Podle předsedy České konference rektorů Václava Hampla je vysokoškolská reforma, to už se dostáváme k tomu tématu číslo 3, nejasná a chaotická. Takto se vyjádřil. Může mít podle vás pravdu?

Helena TŘEŠTIKOVÁ, dokumentaristka

Tak já jsem se snažila v tom tématu trochu zorientovat. Za prvé mi přišlo zajímavé, co jsem se někde dočetla, že vlastně vůbec není nějak jisté, zda vysoké školy reformu potřebují. No, a potom pokud tedy ji potřebují, tak mám pocit, že pokud se všechny nebo téměř všechny vysoké školy proti ní obrátí, tak něco je špatně.

Vladimír KROC, moderátor

Já mám pocit, že to je jedno z mála věcí, na kterém se tedy shoduje jak ministerstvo, tak ta akademická obec, že reforma potřeba je. Ale to je asi konec té shody.

Jan REJŽEK, publicista

Já bych rád upozornil na velice věcný objektivní, nemám rád to slovo, ale vyvážený ještě méně, ale přesně tak na mě působil velký článek Petra Kamberského ve včerejší orientaci Lidových novin s názvem Velká školská mystifikace, kde kladl pro a proti, takže nechal na tom čtenáři, ať si udělá názor. Já se přiznám, že nemám na to jednoznačný vyhraněný názor. Ale což Kamberský trochu vytýká před závorku, pro mě je to neobyčejný důležité, zásadní, já jsem neblaze ovlivněn samozřejmě onou tragickou směšnou postavou pana ministra školství. Takže i kdyby třeba on to myslel dobře, způsob, jakým to podává, jakým se brání, jakým reagoval na ty třeba křečovitě hysterické protesty, kdy on nařkne studenty, že vyvolávají sociální nepokoje, tak to mi připadá opravdu tak neskutečně nehorázné, že kdyby měl stokrát pravdu, tak se jaksí zaseknu a přestávám to brát jako vážný coby partnera třeba s vysokými školami nebo zradami.

Vladimír KROC, moderátor

Člověka to zaskočí, že je to málo diplomatické, i kdyby si to tisíckrát myslel, tak pohrávat si s tímto souslovím zrovna u studentů, si myslím, že není úplně, úplně prozřívavé.

Helena TŘEŠTIKOVÁ, dokumentaristka

No, tak to je podle mě jeden z úkolů politiků, pokud připravují nějaké reformy, zákony, tak o nich přesvědčit. A tady teda podle mě pan ministr Dobeš tragicky selhává. A ještě k tomu, co jsem říkala, že není jisté, zda vysoké školství reformu potřebuje. Tak to jsem se tady dočetla, že toto byl názor toho poradního sboru ekonomického zvaný, zvaného NERV, který nějak se tedy k této problematice takto vyjádřil. Takže jsem tedy pouze citovala. Ale pravděpodobně asi nějaké změny v tom vysokém školství potřeba jsou. To je jasné. Vzniká spousta soukromých škol, ty asi potřebují být nějak akreditovány a tak dále. Ta situace se jistě mění. Ale znovu opakuju, že zahájit takovouhle zásadní akci tím, že si absolutně znepřátelím všechny partnery, protože tu přeci nejde o to se nějak hezky porvat, ale jde o to nějak hezky kooperovat. A tady toto jsou partneři ti rektori. Tak to je prostě, to je opravdu tragický.

Vladimír KROC, moderátor

Jedna z příčin sporu mezi ministerstvem školství a akademickou obcí, to je to školné na vysokých školách. Komentátor Petr Holub upozornil na to, že školné je v Evropě spíš na ústupu. Třeba Rakušané ho zavedli v roce 2001 a už ho po 8 letech zase stačili zrušit. A zároveň on tvrdí, že tam u té otázky lze odpovědět většinou buď ano, nebo ne. Čili vy se kloníte k tomu ano, nebo spíš k tomu ne?

Helena TŘEŠTIKOVÁ, dokumentaristka

Ne, pro mě to není tak úplně jednoznačný. Já cítím a vlastně i z jisté zkušenosti se studenty na vysoké škole, byť je to škola lehce atypická jako FAMU, že určitou odpovědnost za vlastní vzdělávání by ti studenti asi mít měli a nějakou motivaci třeba tu školu udělat jaksi intenzivně, nerozkládat ji do nekonečné doby a podobně. Ale zároveň bych se trochu obávala toho, těch sociálních dopadů, samozřejmě.

Vladimír KROC, moderátor

A vy máte pocit, že školné by ztížilo přístup ke studiu právě těm nemajetným studentům?

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, tak logicky se zdá, že ano. Ale samozřejmě pokud, pokud by to bylo vyřešeno tak, že by byl ten systém půjček a ten by byl takový, aby to nebylo tak, jak dneska se zase říká, že by to bylo výhodné pro banky a nevýhodné pro studenty, tak pokud by to bylo nějak tak nastaveno, že by opravdu to spláceli ti studenti, až budou ekonomicky zcela soběstační a budou vydělávat dostatek, tak si myslím, že ne.

Vladimír KROC, moderátor

Jak vidí otázku školného Jan Rejžek?

Jan REJŽEK, publicista

Ano, kéž by tady byl nastaven onen průhledný systém. Zdá se mi, že není. Opět toho, o čem už tady Helena mluvila, nějakých podpor, neumím si představit konkrétně jak, třeba dejme tomu, možná je to fantaskní myšlenka, kdyby se našel jiný takový mecenáš typu pana Světlíka, který by se jal sponzorovat nějakou dobu studenty, nevím teď které vysoké školy, tak by to možná bylo, to je asi trochu extrémní případ. Zdá se mi...

Vladimír KROC, moderátor

Nějaký nový /nesrozumitelné/.

Jan REJŽEK, publicista

Tak jako, protože ten systém není, tak i dochází k těm dnešním bojům, jak se v anketách obvykle objevuje. Nevím, 40 procent ano, spíše ano, ne, vůbec ne. Já bych byl pro spíše ano, pro školné. Také cítím, že by studenti, když už měli projevovat odpovědnost, která by byla vyjádřitelná v tom, že se dá spočítat penězi.

Vladimír KROC, moderátor

Je zajímavé, nedávno jsem o tom mluvil s psychiatrem Cyrilem Höschlem, který říkal, že byl zpočátku velkým zastáncem školného zejména proto, že to má velký motivační efekt. Že měl dojem, že to právě přinutí studenty jednak poctivěji studovat a jednak i k tomu, aby měli poptávku po dobrých učitelích a aby právě pedagog byl nucen odvést dobrý výkon. A říkal, že potom ho praxe dovedla k tomu, že zjistil, že to tak úplně pravda není, protože mnohdy ty prostředky jsou třeba od rodičů a ten student vlastně se k tomu přistupuje stejně laxně jako bez školného.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

To je hrozně, já bych řekla, že to je opravdu tohle to hodně složitá otázka a je hrozně těžký na ni odpovědět zcela jednoznačně. To si netroufám.

Vladimír KROC, moderátor

No, a potom otázka té podpory, tam je zajímavé, že vlastně zatím podle toho návrhu, vy už jste na to, paní Třeštíková, narazila, tak by si studenti mohli půjčit od komerčního subjektu a úroky by za ně platil stát, čili ty veřejné prostředky by šly do banky. Je to v pořádku takhle?

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, ono tady já bych řekla, že strašně moc toho hluku, který vzniká tady třeba jako modelově okolo tohoto, této reformy, vzniká z takové nedůvěry, která tady v té společnosti trochu panuje a trochu vyplývá ze všech těch kauz, které tady okolo nás se stále dějí a vlastně že lidé mají obecně nedůvěru k institucím. Mají nedůvěru k tomu, že nějaký zákon nebude udělán tak, aby byl výhodný jen pro banky a ne pro ty občany. Mají nedůvěru k nějakým správním radám vysokých škol nebo správním, prostě radám vysokých škol, protože máme svoje zkušenosti třeba s radama veřejnoprávních médií a tam ty zkušenosti jsou prostě hrozný.

Vladimír KROC, moderátor

No, dobře, když jsme se k tomu dostali, to je právě ta druhá velká výhrada kritiků těch, těch návrhů. Je podle vás, a to se ptám vás obou samozřejmě, opodstatněná obava, jak to zaznívá, že by byla omezena samospráva škol a že by do jejich řízení zasahovala politika a byznys?

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, já si myslím, že teoreticky by nemusela. Ale bohužel potom všem, co tady vidíme, vidíme kuriózní postavu pana Bátory na ministerstvu školství, který se tam pohybuje tak, že kdykoliv někde neuspěje, tak je pro něj zřízená nějaká nová

funkce, ve který teda se nějakou chvíli pohybuje. A když to všechno skončí, tak dostane odstupný, který je víc než roční plat učitelů, učitele. No, tak prostě když toto, toto sledujeme a nikdo vlastně proti tomu na tom ministerstvu školství jaksi neprotestuje, no, tak se můžeme nadít leccehos, že jaký postavy bude ministerstvo školství nominovat do takových rad.
Vladimír KROC, moderátor

Jenom připomeňme, že ministr by měl podle toho návrhu nominovat vlastně třetinu těch členů oné nové rady. Jan Rejžek?

Jan REJŽEK, publicista

Já bych byl optimista, byl bych pro rady, pokud by tu třetinu na rozdíl od mediálních rad vybírali opravdu lidé, kteří vědí, oč jim jde, aby to nedopadlo jako v těch mediálních radách, kde usedne zasloužilá olympijská koulačka do televizní rady a dokonce to vyvolá znamenitou rozhlasovou hru. Mně se velice líbil razantní názor profesora Jana Zrzavého z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, který v Lidových novinách pravil: současný stav, kdy víceméně ovšem rozhoduje vnitřní samospráva vysokých škol, je sice možný, ale nutně vede k degeneraci. Pokud si námořníci na lodi ze svých řad zvolí kapitána a společně rozhodují, kam se popluje, tak je výsledek jasný. Nikam, jde se do krčmy. Takže nikdo abstinovat, abych to tak řekl, z běhu v tomto případě by měl říci: nepůjde se do krčmy, bude se dělat něco úplně jiného. Takže ano, jsem pro rady, ale vybírané s rozmyslem.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, ale tu třetinu má vybírat ministr, že jo, té rady.

Jan REJŽEK, publicista

To by právě nesměl vybírat ministr.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, ale tak ten návrh stojí.

Jan REJŽEK, publicista

Kéž by se změnil a vybíral teď kdo znovu.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

Kdo, kdo?

Jan REJŽEK, publicista

Tak Senát, sněmovna.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, to je právě...

Vladimír KROC, moderátor

To už známe právě z těch mediálních rad.

Jan REJŽEK, publicista

A jsme, kde jsme byli.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

Ale mediální rady vybírá sněmovna.

Vladimír KROC, moderátor

No, ale ono zase je tady právě ten argument, mluvíme-li o veřejných vysokých školách, tak mluvíme o veřejných prostředcích a tím pádem by měla být veřejná kontrola. Tady ta argumentace logiku má a vlastně to podporuje právě myšlenku nějakých těch nových rad.

Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

No, jasně. To jako je logický argument, ale stejně tak logický argument je, kdo zaručí, že tam nebudou straničtí funkcionáři, kteří tam prostě budou pracovat na objednávku strany, nikoliv pro prospěch té instituce.

Vladimír KROC, moderátor

Tak já jenom připomenu, že posloucháte Český rozhlas 1 - Radiožurnál, nedělní Radioforum. Za chvíli by měla nadejít ta chvíle, kdy se můžete zapojit i vy. Čili připomínám ještě telefonní čísla, na která nám můžete volat, 221552155 nebo 255 na konci. Můžete také posílat esemesky na telefonní číslo 9077704 a pište, prosím, ve tvaru RF mezera a potom váš text. Hosty jsou dnes dokumentaristka Helena Třeštíková a publicista Jan Rejžek. Teď v tom třetím tématu si povídáme o reformě vysokých škol tak, jak je zatím představena. A nutno říci, že ty chystané zákony odmítlo 23 z 26

akademických senátů a také rada vysokých škol, kterou nově vede Jakub Fischer, ta sdružuje zástupce 260 veřejných státních i soukromých škol a žádá tedy stažení těch zákonů z vlády a jejich přepracování. Mě by zajímalo, co si myslíte o tom, jestli se ta situace může dál ještě vyhrotit, protože víme, že třeba v Brně chtějí 1. února protestovat a tak dál.
Helena TŘEŠTÍKOVÁ, dokumentaristka

Tak ono je to zatím věcný záměr, který by se měl ještě dopracovat. A myslím, že ten konflikt nastal v tom, že pan ministr tuto možnost odmítl, že odmítl jaksí to, že by se na tom něco zásadně měnilo. Čili je to, pokud setrvá v této své pozici, tak si myslím, že může dojít k nějaký eskalaci, napětí.

Vladimír KROC, moderátor

No, a není, nezadělalo se na ten konflikt už tím, že při projednávání toho zákona asi nebyli dostatečně přizváni právě zástupci akademické obce.

Jan REJŽEK, publicista

No, nepochybně navíc, jak už o tom mluvíme vlastně průběžně dnes večer, pan ministr se zatím chová přezíravě, arogantně. Nedávno si pozval dokonce rektora Univerzity Karlovy takzvaně na kobereček, aby mu podal nějaký podřízený vysvětlení, což je hluboký omyl, pan Dobeš není šéfem žádného rektora. Takže ta situace jako je patová, neřešitelná. A já jenom doufám ve dvě věci. To není zdaleka první chyba nebo omyl pana ministra Dobeše. Já se opravdu divím, jak to že při nejbližší příležitosti mu nejen pan premiér a ostatní kolegové a ministři, pokud nejsou taky z VV, neukážou dveře, neboť pan Dobeš má hlavní hřích opakovaný, kdy Evropská komise pozastavila více než miliardu korun dotací pro školství. Takže ten člověk by neměl být jen kvůli tomu už ve funkci ani vteřinu ani minutu. Věřím tomu, že kdyby se tam objevil jiný nástupce, nemůže to být horší než jako v případě pana Dobeše. A věřím, že by se věci pohnuly, neboť jsou už dneska vyhocené a v osobní rovině.

Vladimír KROC, moderátor

Opozice ostatně žádá jeho odvolání a to je téma, ke kterému se ještě vrátíme v dnešním Radiofóru.